

שקולה כנגד כל המצוות שבתורה
מ. נבון

(#!שקולה/#כנגד) [5:5-] *כל [5:5-] (#!מצוות/#תורה#)

~~~ שבת ~~~

שמות רבה (וילנא) פרשה כה ד"ה יב א"ר לוי

א"ר לוי אם משמרים ישראל את השבת כראוי אפילו יום אחד בן דוד בא, למה שהיא שקולה כנגד כל המצוות, ...

מדרש אגדה (בובר) במדבר פרק טו ד"ה [לד] כי לא

ולמה נסמכה פרשת חילול שבת אצל ע"ז, ללמדך כשם שהמודה בע"ז ככופר בכל התורה, כך כל המחלל שבת ככופר בכל התורה כולה וכן שקולה שבת ככל המצוות, שנאמר ועל הר סיני ירדת (ודברת) [ודבר] עמהם [משמים וגוי] ואת שבת קדשך הודעת להם [נחמיה ט' י"ד].

ילקוט שמעוני תורה פרשת ואתחנן רמז תתלו

זכור למען תזכרו זה מצוות שבת ששקולה ככל המצוות שנאמר ועל הר סיני ירדת וגוי.

שמות פרק כ

(ז) זכור את יום השבת לקדשו: (ח) ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך: (ט) ויום השביעי שבת ליקוק אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך: (י) כי ששת ימים עשה יקוק את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בס וינח ביום השביעי על פן בך יקוק את יום השבת ויקדשהו: ס

דברים פרק ה

(יב) ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך: (יג) ויום השביעי שבת ליקוק אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ושורך וחמרך וכל בהמתך וגרך אשר בשעריך למען ינוח עבדך ואמתך כמוך: (יד) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויצאך יקוק אלהיך משם ביד חזקה ובזרע נטויה על פן צורך יקוק אלהיך לעשות את יום השבת: ס

~~~ ברית מילה ~~~

תלמוד ירושלמי מסכת נדרים פרק ג דף לו טור ד /מ"ט

גדולה מילה שאילולא היא לא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו שנאמר כה אמר יי אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת. דבר אחר גדולה המילה שהיא שקולה כנגד כל המצוות שבתורה שנאמר הנה דם ברית אשר כרת יי עמכם על כל הדברים האלה.

תלמוד ירושלמי מסכת נדרים פרק ג דף לח טור ב /ה"ט

הוא כרת יי ברית את אברהם לאמר וגוי ע"ד ואת בריתי אקים את יצחק וגוי שלש עשרה בריתות ביום השמיני ימול אפילו בשבת מה אני מקיים מחלליה מות יומת אף במילה מה אני מקיים בשמיני ימול חוץ מן השבת תלמוד לומר וביום אפילו בשבת. בתורה ובנביאים ובכתובים מצינו שהשבת שקולה כנגד כל המצוות שבתורה. בתורה ... בנביאים ... בכתובים ... א"ר אלעזר בי רבי אבונא מצוות שבת מליא להודיעך שהיא [השבת] שקולה כנגד כל מצוותיה של תורה והמילה דוחה אותה. משל לשני מטרניות שהיו באות זו על גב זו ואין את יודע אי זו גדולה מחבירתה זו שהיא יורדת מפני חבירתה את יודע שחבירתה גדולה ממנה. עבודה זרה קשה מכולם "וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה" ...

בראשית רבתי פרשת לך עמוד 75

שקולה מצוות ברית ככל התורה כלה שכל התורה תרי"ג וברית חשבונה תרי"ב ויראה הרי תרי"ג [כי הברית בעצמה מעידה על יראה – מ. נבון].

ילקוט שמעוני תורה פרשת בא רמז קצה

ואין ברית אלא תורה שנאמר אלה דברי הברית, אמרו להם משכו ידיכם מעבודת אלילים והדבקו במצוות.

~~~ ציצית ~~~

תלמוד בבלי מסכת מנחות דף מג עמוד ב

וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' - שקולה מצוה זו כנגד כל המצות כולן.

מדרש אגדה (בובר) במדבר פרק טו ד"ה [לט] וראיתם אותו

מכאן שאין מצות ציצית נוהגת בלילה: וזכרתם את כל מצות ה'. לפי ששקולה מצות כנגד כל המצות. שכן עולה חשבון האותיות ציצית ת"ר, ועוד חשוב שמונה חוטין וחמשה קשרים הרי שלשה עשרה, נמצא הכל תרי"ג כנגד מצות, ולכך נתן להם הקב"ה מצות ציצית כדי שיזכרו ישראל את הטובה שעשה להם הקב"ה שהוציאם ממצרים, ושפרע מאויביהם, ויעשו כל מצות ה' בעת שיראו אותו...
שיראו אותו...

רש"י במדבר פרק טו פסוק מא

על כנפי בגדיהם - כנגד (שמות יט, ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים. על ארבע כנפות ולא בעלת שלש ולא בעלת חמש, כנגד ארבע לשונות של גאולה שנאמר במצרים (שמות ו, ו - ז) והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי: פתיל תכלת - על שם שכול בכורות. תרגומו של שכול תכלא. ומכתם היתה בלילה וכן צבע התכלת דומה לצבע רקיע המשחיר לעת ערב. ושמונה חוטים שבה, כנגד שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים:

~~~ ע"ז ~~~

מדרש אגדה (בובר) במדבר פרק טו ד"ה [כב] וכי תשגו

מלמד ששקולה ע"ז כנגד כל התורה, וכל המודה בע"ז כופר בתורה, בכל התורה כולה, שלא תאמר מקצתה, ומנין אף על הצווים נאמר את כל אשר צוה ה' אליכם. ומנין שמיום שניתנה התורה עד סוף כל התורה, שנאמר, מן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם. הא למדת שכל המודה בע"ז ככופר בכל התורה כולה:

~~~ יראה ~~~

אוצר המדרשים (אייזנשטיין) מעשים עמוד 354

ושקול יראה כנגד תורה שאין לך בכל המדות גדול מיראה, ואין להשם חפץ אלא ביראה, שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל ממך כ"א ליראה וגו' וכתב יראת ה' היא אוצר, יראת בגימטריא הוי שית מאה וחד עשר, פש להו תרי חכמה וענוה דאמרו רבנן אין בור ירא חטא ולא ע"ה חסיד.

בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף לא עמוד א

כבר ידעת שכל שחכמתו קודמת ליראתו אין חכמתו מתקיימת לפיכך יהא אדם זהיר ביראת שמים שאפי' הגיע לידיעת כל השלמויות ולא היה בו יראת שמים לא הועיל כלום הוא שאמר יראת יי' היא אוצר...

קהלת פרק יב פסוק יג

סוף דבר הפל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור פי זה כל האדם:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ו עמוד ב

ואמר רבי חלבו אמר רב הונא: כל אדם שיש בו יראת שמים - דבריו נשמעין, שנאמר: +קהלת י"ב+ סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא וגו'. מאי +קהלת י"ב+ כי זה כל האדם? אמר רבי אלעזר: אמר הקדוש ברוך הוא: כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה. רבי אבא בר כהנא אמר: שקול זה כנגד כל העולם כולו. רבי שמעון בן עזאי אומר, ואמרי לה רבי שמעון בן זומא אומר: כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לג עמוד ב

ואמר רבי חנינא: הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים.

~~~ פרה אדומה ~~~

פסיקתא רבתי (איש שלום) פיסקא יד - פרה

... כשם שהתורה נדרשת בארבעים ותשע פנים, אף זו יש בה ארבעים ותשע פנים שהיא שקולה כנגד כל התורה כולה.

מלכים א פרק ה

(ט) ויתן אלהים חכמה לשלמה ותבונה הרבה מאד ורחב לב כחול אשר על שפת הים: (י) ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים: (יא) ויחפס מפל האדם ...

תורה תמימה קהלת פרק ז פסוק כג

היה שלמה מתקשה בהלכות פרה אדומה, שהמזה ומזין עליו טהור ונוגע טמא, והיינו שאמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני^(טז) [יומא י"ד א']:
^(טז) ר"ל שכל טעמי המצות השיג לידעם זולת ענין זה, ..

~~~ חכמה ~~~

מדרש זוטא - שיר השירים (בובר) פרשה א ד"ה [א] שיר השירים

ומניין שחכמה שקולה כתורה, שנאמר חכמה ומוסר אוילים בזו (משלי א' ז') ומוסר זו תורה, שנאמר שמע בני מוסר אביך (שם שם / משלי א' ח'), ולא עוד אלא שהקדים חכמה לתורה, שנאמר ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קי"א י'). ר' אלעזר בן עזריה אומר אם אין חכמה אין תורה, אם אין בידך יראת חטא אין בידך תורה, לפי שקדמה חכמתו של שלמה, שאמר עליו הכתוב ויאהב שלמה את ה' (מ"א = מלכים א' = ג' ג'), שהיתה החכמה מתנה לשלמה.

משנה מסכת אבות פרק ג: יז

רבי אלעזר בן עזריה אומר ... אם אין חכמה אין יראה אם אין יראה אין חכמה ...

~~~ תלמוד תורה ~~~

מכילתא דרבי ישמעאל בא - מס' דפסחא פרשה יח ד"ה וכל פטר

בתלמוד תורה שהוא שקול כנגד הכל

רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה ג

אין לך מצוה בכל המצוות כולן שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה אלא תלמוד תורה כנגד כל המצוות כולן שהתלמוד מביא לידי מעשה, לפיכך התלמוד קודם למעשה בכל מקום.

משנה מסכת אבות פרק ו משנה ב

אמר רבי יהושע בן לוי בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף שנאמר "נזם זהב באף חזיר אשה יפה וסרת טעם" (משלי י"א: כ"ב), ואומר והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות אל תקרא חרות אלא חירות שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה וכל מי שעוסק בתורה תדיר הרי זה מתעלה שנאמר +במדבר כ"א י"ט+ וממתנה נחליאל ומנחליאל במות:

~~~ משנה ~~~

בראשית רבתי פרשת בראשית עמוד 6

ד"א בראשית למה ברא הב"ה עולמו ב' כנגד ב' תורות אחת שבכתב ואחת שבע"פ לכך כתב בבי' ... ללמדך ששקולה משנה כנגד כל התורה ולהבינך שכולן דברי תורה הן וכולן נאמרו למשה מסיני, ...

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לא עמוד א

תנו רבנן: מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: כמה תורות יש לכם? אמר לו: שתים, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. אמר לו: שבכתב - אני מאמינך, ושבעל פה - איני מאמינך. גיירני על מנת שתלמדני תורה שבכתב. גער בו והוציאו בנזיפה. בא לפני הלל - גייריה, יומא קמא אמר ליה: א"ב ג"ד, למחר אפיך ליה. אמר ליה: והא אתמול לא אמרת לי הכי? אמר לו: לאו עלי דידי קא סמכת? דעל פה נמי סמוך עלי!

~~~ שיחת חולין של חכמים ~~~

ילקוט שמעוני משלי רמז תתקכט

דברי חכמים צריך לקשרם על לבו דכתיב קשרם על לבך תמיד וחידותם א"ר מאיר אפילו שיחת חולין שלהן שקולה כנגד כל התורה, ...

משנה מסכת אבות פרק ו

גדולה תורה יותר מן הכהונה ומן המלכות שהמלכות נקנית בשלשים מעלות והכהונה בעשרים וארבע והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים בתלמוד בשמיעת האוזן בעריכת שפתיים בבית הלל בשכלות הלב באימה ביראה בענוה בשמחה בשמוש חכמים ...

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה, שנאמר: +מלכים ב' ג' + פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו, למד לא נאמר אלא יצק - מלמד שגדולה שמושה יותר מלמודה.

רמב"ם הלכות דעות פרק ה הלכה א

כשם שהחכם ניכר בחכמתו ובדעותיו והוא מובדל בהם משאר העם, כך צריך שיהיה ניכר במעשיו במאכלו ובמשקו ובבעילתו ובעשיית צרכיו ובדבורו ובהילוכו ובמלבושו ובכלכל דבריו ובמשאו ובמתנו, ויהיו כל המעשים האלו נאים ומתוקנים ביותר, ...

~~~ שלום ~~~

מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא ב פרק כד ד"ה דבר אחר

... אוהב שלום ורודף שלום אפילו אתה רץ אחריו מעיר לעיר ומכרך לכרך וממדינה למדינה אל תמנע מלהטיל שלום שהוא שקול כנגד כל המצות שבתורה:

בראשית רבתי פרשת בראשית עמוד 7

אין לך כלי שהוא מחזיק ברכה אלא שלום שנאמר "ה' יברך את עמו בשלום" (תהלים כ"ט י"א).

ילקוט שמעוני תורה פרשת בראשית רמז מ

רבי עקיבא אומר ואהבת לרעך כמוך כלל גדול בתורה.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לא עמוד א

... מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גייריה. אמר לו: דעלך שני לחברך לא תעביד - זו היא כל התורה כולה, ואידך - פירושה הוא, זיל גמור.

~~~ דרך ארץ ~~~

אוצר המדרשים (אייזנשטיין) גדול וגדולה עמוד 81

גדולה דרך ארץ שהיא שקולה כנגד כל התורה, כדדרש בר קפרא איזו היא פרשה קטנה שכל גופי התורה תלוין בה הוי אומר זו דרך ארץ שנאמר בכל דרכיך דעהו וגוי (משלי ג' ו'). גדולה דרך ארץ שהיא שקולה כנגד כל התורה. גדולה דרך ארץ שכל מי שיש בידו ד"א הוא אהוב להקב"ה ולבריות.

~~~ צדקה ~~~

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ט עמוד א

ואמר רב אסי: שקולה צדקה כנגד כל המצות, שנאמר: והעמדנו עלינו מצות וגוי, מצוה אין כתיב כאן אלא מצות. ...

המהר"ל בפירושו לאגדות הש"ס (ב"ב נט):

"שקולה צדקה כנגד כל המצות - ביאור זה כי כאשר הוא נותן צדקה, דבר זה נקרא שעושה צדק ויושר, שהרי מצוה זאת בפרט נקרא צדקה, שתראה כי המצוה הזאת הצדק, וכל המצות הם הצדק והיושר, וכדכתיב: "וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל (המצוה הזאת) החוקים האלה" - (דברים ו, כה). ומאחר כי מצוה זאת בפרט נקראת צדקה, מפני שהוא עצם הצדקה כמו שמורה על זה השם שנקראת צדקה ולא תמצא זה במצוה אחרת, לכך שקולה כנגד כל המצות, אע"ג שכל אחת יש בה הצדק".

~~~ גמילות חסדים ~~~

תלמוד ירושלמי מסכת פיאה פרק א דף טו טור ב /ה"א - טור ג /ה"א

צדקה וגמילות חסדים שוקלת כנגד כל מצותיה של תורה שהצדקה נוהגת בחיים וגמילות חסדים נוהגת בחיים ובמתים הצדקה נוהגת לעניים וגמילות חסדים נוהגת לעניים ולעשירי הצדקה

משנה מסכת אבות פרק א משנה ב

שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה הוא היה אומר על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים:

מאירי (אבות א:ב)

והענין שבכאן דיברו על כוונת מציאות האדם שהוא להיות בו שלימות, ואע"פ שאין ההיתר מוחלט לבקש תכלית למציאות זולתי רצון ה' יתברך, מ"מ כל שיגיע תכלית המענה לומר: כ רצה ה'... יתכן לומר שתכלית האדם מציאות האדם הוא להשלים עצמו השלימות שאפשר לו... והשלימות אמנם היא בשלושה דברים: שלימות המידות, והוא הרמוז הנה ב"גמילות חסדים"... והשני: ידיעת הפינות [ז"א: היסודות] העיוניות, כמציאות השם ואחדותו... והוא הנרמז במלת "תורה". והשלישי: ידיעת הפינות [ז"א: היסודות] המקובלות [שידועים בקבלה איש לאיש] כאמונת חידוש העולם והנמשכים אחריה, כאמונת גמול ועונש והשגחה ושינוי הטבעים שהן נמשכות אחר חידוש העולם, והוא הנרמז ב"עבודה"...

עקידת יצחק, שער ס"ג

... על שלשה דברים העולם עומד, על התורה, והוא החלק העיוני אשר הוא נר מצוה ותורה אור (משלי ו'), המאירה לנוכח ההצלחה האלהית מצד רוחניותה, והוא כעין עולם השכלים. ועל העבודה, והוא החלק מהמצות אשר נראה בהם שעבוד האדם ליוצר, והם המצות השמעיות שאמרנו, דומה לגלגלים אשר ירוצו תמיד לא לתכלית אחר, זולתי לעשות רצון קוניהם. ועל השלישי אמר ועל גמילות חסדים, והם כל המצות אשר יביא ההכרח לגמול איש לאיש, איש את אחיו, ואיש את רעהו, ואיש את קרובו...

העולם		
ישוב הארץ		
חכמה	שבת	שלום
תלמוד תורה	ברית מילה	דרך ארץ
משנה	ציצית	צדקה
שיחת חולין של חכמים	עבודה זרה	גמילות חסדים
	יראה	
	פרה אדומה	
תורה	עבודה	גמילות חסדים